

Dosarul nr. 2r-70/24

2-23053474-01-2r-06022024

Instanța de fond: Judecătoria Soroca, sediul Central – C. Botnaru

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – E. Grumeza, N. Chircu, S. Procopciuc

DECIZIE

29 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând recursul declarat de către Valeria Calineac,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva Valeriei Calineac privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente,

împotriva încheierii din data de 25 ianuarie 2024 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a restituit apelul depus de către Valeria Calineac,

constată:

La 06 aprilie 2023 Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a depus cerere de chemare în judecată împotriva Valeriei Calineac privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente.

Prin încheierea Judecătoria Soroca, sediul central din 14 aprilie 2023 cererea de chemare în judecată s-a acceptat spre examinare în procedura scrisă a cererilor cu valoare redusă. (f.d.9)

Judecătoria Soroca, sediul central prin hotărârea din 11 octombrie 2023 a admis acțiunea, a încasat de la Valeria Calineac în beneficiul Agenției Teritoriale Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină prima de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2021 în mărime de 4 056 lei, penalitatea în mărime de 1 115,40 lei, în total 5 171,40 lei, în contul statului taxa de stat în mărime de 270 lei, în beneficiul Judecătoria Soroca cheltuielile aferente judecării cauzei în mărime de 20,90 lei. (f.d.22, 26-31)

La 21 noiembrie 2023 Valeria Calineac, prin intermediul poștei electronice, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoria Soroca, sediul central din 11 octombrie 2023, solicitând casarea hotărârii cu respingerea cererii de chemare în judecată depusă. (f.d.25) Ulterior, la 24 ianuarie 2024 Valeria Calineac a depus apel motivat. (f.d. 36-37)

Curtea de Apel Bălți la 25 ianuarie 2024 a restituit Valeriei Calineac cererea de apel declarată împotriva hotărârii Judecătoria Soroca, sediul central din 11 octombrie 2023. (f.d.39-40)

Împotriva încheierii instanței de apel a depus recurs Valeria Calineac, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii din data de 25 ianuarie 2024 a Curții de Apel Bălți. (f.d.44)

În motivarea recursului Valeria Calineac a menționat că hotărârea instanței de fond a fost emisă la 11 octombrie 2023, dar publicată și adusă la cunoștința recurenteii cu întârziere de 20 de zile și anume la 31 octombrie 2023, fapt ce i-a încălcat dreptul de a depune apel în termen de 30 de zile.

Recurenta a indicat că a contactat telefonic, de mai multe ori grefierul, pentru a afla data examinării cauzei, la ce i-a fost comunicat că cererea urmează a fi examinată în procedură scrisă, în lipsa părților.

Valeria Calineac a susținut că nu a primit citație, prin care să fie informată despre data ședinței de judecată, nici la adresa electronică, nici la domiciliu, respectiv nu a cunoscut despre data pronunțării hotărârii înainte de 31 octombrie 2023, când i s-a adus la cunoștință.

În opinia recurenteii, instanța de apel a examinat superficial materialele cauzei, întrucât hotărârea instanței de fond i-a fost adusă la cunoștință și publicată pe portalul instanțelor de judecată cu o întârziere de 20 de zile, iar termenul de 10 zile rămas este insuficient pentru a depune cererea de apel, or legea prevede un termen de 30 de zile, iar instanța de fond era obligată să o informeze despre data examinării cauzei.

În aceste circumstanțe prin restituirea apelului i s-a încălcat dreptul la control de către o instanță superioară.

Conform articolului 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Încheierea Curții de Apel Bălți a fost adoptată la 25 ianuarie 2024, expediată participanților la proces, prin intermediul poștei electronice, la 26 ianuarie 2024 (f.d.41).

Recursul semnat electronic depus de către Valeria Calineac, prin intermediul poștei electronice, la 26 ianuarie 2024, este în termen.

Conform art. 426, alin. (3) din Codul de procedură civilă recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând recursul declarat, prin prisma argumentelor invocate de recurentă și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept pertinente speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii din 25 ianuarie 2024 a Curții de Apel Bălți, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427, lit. a) din Codul de procedură civilă instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Instanța de recurs a constatat că la 06 aprilie 2023 Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a depus cerere de chemare în judecată împotriva Valeriei Calineac privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente.

Prin încheierea Judecătoria Soroca, sediul central din 14 aprilie 2023 cererea de chemare în judecată s-a acceptat spre examinare în procedura scrisă a cererilor cu valoare redusă. (f.d.9)

La 19 aprilie 2023 Judecătoria Soroca, sediul central a expediat pârâtei Valeria Calineac copia încheierii din 14 aprilie 2023 și cererea de chemare în judecată. (f.d. 10)

Potrivit adeverinței oficiului poștal, trimiterea poștală a fost returnată la 26 aprilie 2023 Judecătoria Soroca, sediul central, cu mențiunea „plecat”. (f.d. 12)

Ulterior, la 13 mai 2023 Judecătoria Soroca, sediul central a expediat copia încheierii din 14 aprilie 2023 și cererea de chemare în judecată, la adresa electronică a pârâtei Valeria Calineac. (f.d. 13)

La 26 iunie 2023 Valeria Calineac a depus referință la cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină. (f.d.16)

Judecătoria Soroca, sediul central prin hotărârea din 11 octombrie 2023 a admis acțiunea, a încasat de la Valeria Calineac în beneficiul Agenției Teritoriale Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină prima de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2021 în mărime de 4 056 lei, penalitatea în mărime de 1 115,40 lei, în total 5 171,40 lei, în contul statului taxa de stat în mărime de 270 lei, în beneficiul Judecătoria Soroca cheltuielile aferente judecării cauzei în mărime de 20,90 lei. (f.d.22, 26-31)

La 21 noiembrie 2023 Valeria Calineac, prin intermediul poștei electronice, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoria Soroca, sediul central din 11 octombrie 2023, iar la 24 ianuarie 2024 a depus apel motivat. (f.d. 24, 36-37)

Curtea de Apel Bălți la 25 ianuarie 2024 a restituit apelantei Valeriei Calineac cererea de apel declarată împotriva hotărârii Judecătoria Soroca, sediul central din 11 octombrie 2023, deoarece apelanta a depus cererea de apel înafara termenului de atac și nu a solicitat repunerea în termen a apelului. (f.d.39-40)

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind corectă concluzia instanței de apel cu privire la restituirea apelului ca fiind tardiv.

În acest sens instanța de recurs reține prevederile art. 362, alin. (1), alin. (3) din Codul de procedură civilă potrivit cărora termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Prin prisma art. 113 din Codul de procedură civilă odată cu expirarea termenului prevăzut de lege încetează dreptul de a efectua actul de procedură, iar nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din acest drept, dacă legea nu prevede altfel.

În corespundere cu art. 369, alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă instanța de apel restituie printr-o încheiere cererea, dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Din materialele cauzei rezultă că dispozitivul hotărârii Judecătoria Soroca, sediul central a fost adoptat, la 11 octombrie 2023.

În circumstanțele cauzei civile respective, termenul de declarare a apelului de 30 de zile a început să curgă, de la 12 octombrie 2023, ziua imediat următoare datei adoptării dispozitivului hotărârii contestate și a expirat la 10 noiembrie 2023.

Valeria Calineac și-a exercitat dreptul de contestare a hotărârii instanței de fond la 21 noiembrie 2023, după expirarea termenului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniată că termenul de procedură instituit de legiuitor pentru demararea căii de atac în ordine de apel este prevăzut de o normă imperativă și anume art. 362, alin. (1) din Codul de procedură

civilă, care stipulează că începutul curgerii termenului de depunere a apelului este determinat doar de un singur eveniment – pronunțarea dispozitivului hotărârii dacă legea nu prevede altfel.

Prin urmare, faptul că cauza a fost examinată în procedură scrisă în lipsa participanților la proces și neparticipării acestora la pronunțarea dispozitivului hotărârii, momentul notificării/comunicării dispozitivului hotărârii judecătorești participanților la proces, nu influențează data de când începe a curge termenul de 30 de zile de contestare a hotărârii judecătorești prin depunerea cererii de apel.

Legiuitorul prin instituirea termenelor procedurale a urmărit respectarea regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, care pe de o parte, mobilizează cercetarea cauzei, iar pe de altă parte contracarează exercitarea cu rea-credință de către participanții la proces a drepturilor procedurale.

Din materialele dosarului rezultă cu certitudine că Valeria Calineac a cunoscut că pe rolul Judecătoriei Soroca, sediul central se află cauza civilă intentată de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva acesteia privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente, prezentând la 26 iunie 2023 referință. (f.d.16) Astfel, trebuia să facă uz de toate drepturile sale procedurale și să depună apelul în termen.

Conform jurisprudenței CEDO participanții procesului de judecată urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Conform art. 56, alin. (3) din Codul de procedură civilă participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Buna-credință prezumă că partea este obligată la intervale rezonabile de timp să manifeste diligență și să se intereseze de soarta dosarelor despre care cunosc cu certitudine că se află pe rolul instanței și să respecte termenele prevăzute de lege.

În urma celor relatate Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind restituirea apelului declarat de către Valeria Calineac din motivul depunerii acestuia în afara termenului legal, ori neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel.

Cu privire la acest aspect Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat în cauza Van Harn v. Germania (nr.7557/03 din 11 septembrie 2007) că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

Conjunctura relevată certifică faptul că, în speță, nu se profilează circumstanțe care ar justifica omiterea termenului procedural de declarare a apelului.

Sub acest aspect instanța de recurs notează că legiuitorul a instituit termen imperativ pentru exercitarea căii de atac, asigurând astfel stabilitatea raporturilor juridice dintre părți și evitarea incertitudinii pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept distincte. Deci, admiterea exercitării unei căi de atac în afara termenului legal ar constitui o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în conjunctura ordinii de drept naționale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în jurisprudența sa că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele, ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați

trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Or, aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu v. România, cauza Marckx v. Belgia).

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că soluția instanței de apel este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Totodată, prin recursul înaintat Valeria Calineac a invocat că instanța de fond i-a comunicat cu întârziere hotărârea motivată, drept urmare i s-a încălcat dreptul la control de către o instanță superioară.

La acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că apelanta, deși a recepționat hotărârea instanței de fond la 31 octombrie 2023 a avut suficient termen să depună apelul nemotivat în termen, până la 10 noiembrie 2023, dar l-a depus abia la 21 noiembrie 2023. Argumentul, că termenul de 10 zile calendaristice ar fi insuficient pentru a prezenta apelul, este considerat de către instanța de recurs declarativ, or, 10 zile pentru a depune apelul nemotivat sunt suficiente.

Mai mult, prin prisma art. 116, alin. (1) din Codul de procedură civilă Valeria Calineac, în cazul omiterii termenului de procedură, avea dreptul să solicite repunerea în termenul de declarare a apelului.

La caz, apelanta, deși a depus apelul nemotivat, după expierea termenului de contestate, nu a beneficiat de dreptul garantat de art. 116, alin. (1) din Codul de procedură civilă și nu a solicitat repunerea în termen a apelului.

Argumentul Valeriei Calineac privind obligația instanței de fond de a o informa despre data examinării cauzei, este considerat de către Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ca fiind neîntemeiat, deoarece potrivit art. 276³ din Codul de procedură civilă procedura de examinare a cererilor cu valoare redusă este scrisă, iar judecătorul poate dispune citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar. La caz, Judecătoria Soroca, sediul central nu a considerat necesar de a cita participanții la proces și la data de 11 octombrie 2023 a pronunțat hotărârea în lipsa participanților la proces.

Ținând cont de cele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este legală, iar argumentele invocate în cererea de recurs sunt neîntemeiate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 427, lit. a) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Valeria Calineac.

Se menține încheierea din 25 ianuarie 2024 a Curții de Apel Bălți emisă în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină împotriva Valeriei Calineac privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalităților aferente.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Oxana Parfeni

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă